

Segle XX. Un inici esperançador...

Segle XX. Un inici esperançador i polèmic

Durant el segle que hem deixat enrere van aflorar totes aquelles qüestions que al llarg del segle XIX s'anaren tramant. Algunes, que havien postrat i adormit el nostre poble, es capgiraren i es convertiren en elements favorables per al nostre desenvolupament socioeconòmic.

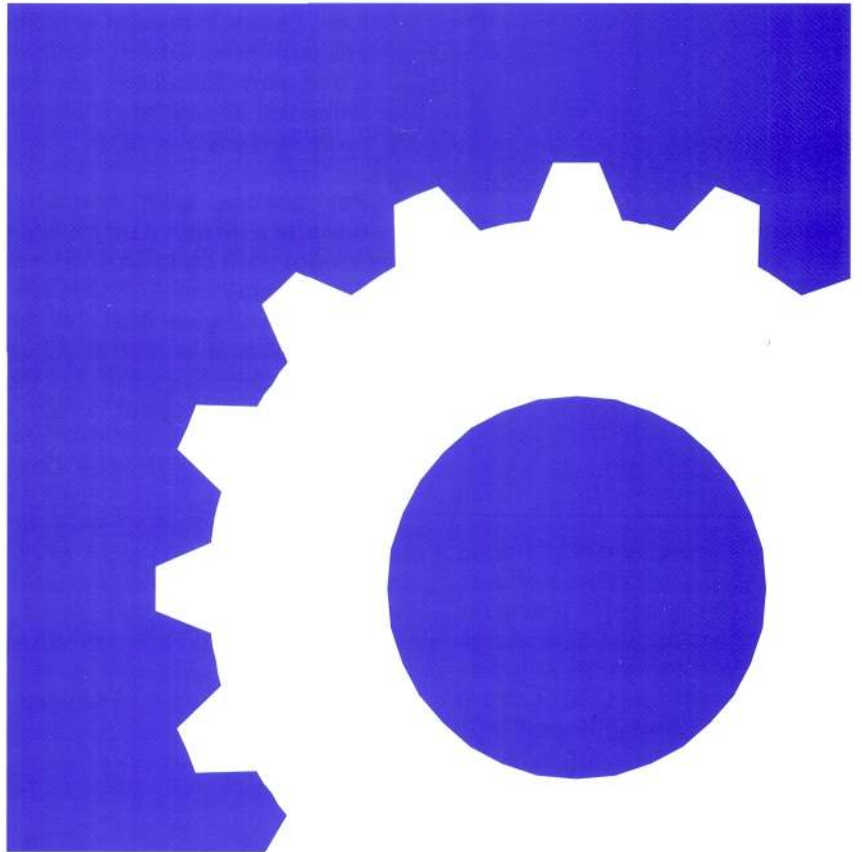
En aquest article ens centrarem en les primeres dècades. En el proper, i últim d'aquesta sèrie, analitzarem amb una visió menys objectiva la resta del període. El segle va començar amb la important crisi agrícola i social que vam explicar en l'article anterior, tant la població com l'economia havien tocat fons. Un important projecte hidrogràfic, el canal d'Aragó i Catalunya, dibuixava un futur esperançador i aquest pla es convertí en un important revulsiu per a tota la zona oest del Segrià. L'any 1904 es creà la comissió local del canal i cap al 1913 arribaren les primeres aigües als nostres camps. S'havia iniciat, alhora, una important tasca poc coneguda: l'adequació de les terres per poder ser regades, la construcció de braçals, espones, esplanacions, anivellaments, neteges de camps, etc.

Històricament, la part sud-est del terme d'Alpicat ha estat regada per les aigües que provenien de Pinyana i que repartia el rec Nou, però eren terres amb una forta parcel·lació, dedicades, sobretot, a cultius d'autoconsum. La possibilitat que obria la zona nord-oest amb pletes, pastures i erms, era d'unes finques més grans, l'accés a la terra més obert (gràcies als comunals) i les possibilitats d'uns cultius més intensius. Tot això feia preveure un futur més esperançador.

Sobre aquests pilars s'establí la nova economia d'Alpicat, però un altre puntal d'aquest creixement (gràcies indirectament al mateix canal) serà l'augment de les rendes pageses que permetrà la inversió necessària per a la titànica tasca que s'havia d'engegar.

Diversos latifundis envolten el nostre poble. Tots ells són beneficiaris directes de les aigües del canal, però especialment Vallmanya i Raimat incidiren directament en la nostra economia. El primer latifundi va pertànyer a la coneguda família Lamarca-Macià i el segon fou adquirit al 1914 per Manuel Raventós, propietari de les caves

A aquesta embranzida econòmica l'acompanyarà una de social. Amb l'arribada de l'aigua es constituí al 1911 la Comunitat de Regants (la primera entitat associativa). Al 1918, per a donar sortida a les ànsies lúdiques de la població, es formà la Societat Recreativa la Íntima que, anys després, va sofrir una escissió amb la creació de la

Codorniu. Totes dos explotacions (sobretot Raimat) necessitaven abundant mà d'obra (jornalers, en diem aquí) i foren aquests jornals els que es reinvertiren en les nostres terres.

Com si l'aigua cridés al progrés, en pocs anys arribaren nous símptomes de modernització: el corrent elèctric (1910), l'aigua corrent de boca (1914), el telèfon (1918). La disponibilitat dels pressupostos municipals van augmentar de la mateixa manera que els projectes d'obres públiques que es van anar projectant i realitzant al llarg d'aquests anys: dipòsits d'aigua, clavegueram, enllumenat públic, escorxador, escoles, etc.

Societat Recreativa i Cultural La Unió (1928). També, a mitjan dels anys vint, es formà el Sometent i, al 1930, la Societat la Íntima es transformà en sindicat agrícola. Amb l'arribada de la República irrompran en la vida social els partits polítics.

En les primeres dècades d'aquest segle la vida política municipal estava emmarcada per un continuisme; tant alcaldes com regidors es tornaven, i eren sempre gent de les cases més benestants del poble. Un conflicte aparentment sense gaire importància esperona una forta divisió al poble: la construcció d'unes escoles públiques (llargament reivindicades) que foren

sufragades pel Sr. Baró a canvi d'un lloguer. Un cop construïdes, van aparèixer greus deficiències; tot plegat va fer que gran part del poble estigués en contra, i fins i tot part dels regidors van encapçalat la protesta i van dimitir a conseqüència d'aquest projecte. El conflicte s'allargà bastants anys, fins que els canvis polítics de la República van aturar el seu ús i les escoles de la discòrdia es declararen en ruïna.

Durant el període de la dictadura de Primo de Rivera es van engegar diverses obres civils (les escoles, l'escorxador, els dipòsits, la carretera). També s'abordà un problema financer de desfalc que s'arrossegava del període anterior. La inestabilitat política no permetia concretar gaires actuacions. Va ser també, en aquest període, quan té el seu reconeixement un fill il·lustre de Vilanova d'Alpicat, el doctor uròleg Manuel Serés.

L'arribada de la Segona República fou viscuda a la població amb l'esclat d'alegria dels seus seguidors que, entrant a l'Ajuntament, provocaren la trencadissa del retrat del rei Alfons XIII. La candidatura oficialista esperonada pel Sr. Baró havia estat vençuda per l'encapçalada pels regidors dimissionaris en l'afer de les escoles.

S'inicià, aleshores, un període més obert, amb noves propostes, més participatiu, i també amb una major politització de la població, amb l'aparició de propostes catalanistes, anticlericals o republicanes i, més endavant, comunistes. S'implantaren

bàsicament dos partits polítics, ERC i el Bloc Obrer i Camperol (després POUM). Foren cinc anys de continus trasbalsos, canvis d'alcaldes, dimissions, discussions per tot, es trencà una urna (1933), és proclamà la república comunista (1934), s'arrestaren regidors i s'imposaren antics dirigents polítics. Tot això abans d'esclatar la guerra.

Si hi ha una data que ha marcat la història del segle XX ha estat el 18 de juliol de 1936. Totes aquelles tensions acumulades al llarg dels anys, les presses per aconseguir uns ideals utòpics, l'immobilisme d'unes forces fàctiques que no acceptaren els canvis, unes condicions socials precàries i poc millorades amb la República i, potser, el pes d'una manca de cultura democràtica, foren alguns dels motius pels quals una guerra fratricida sacsejà el país i el seu ressò ens ha arribat fins avui en dia.

A Catalunya, la CNT havia controlat la insurrecció militar i es va fer amb el poder. Arreu del país es van crear comitès revolucionaris. A Vilanova d'Alpicat aquest comitè estava controlat per la CNT i el POUM. L'Ajuntament com a tal va desaparèixer i va ser substituït pel Comitè. Els primers mesos foren de desconsol i enfervoriment revolucionari, es perseguí la gent de dretes, el capellà i dos mestres van ser assassinats (fora de la població), s'incautaren i col·lectivitzaren béns públics i privats, se saquejà l'església i es van cremar els sants a la plaça. Seguint l'ideal anarquista es van crear diverses col·lectivitats per treballar el camp i s'invertí en educació contractant noves mestres. Així mateix, es van crear diversos comitès, entre ells un d'ajuda als refugiats.

Un cop passats els primers mesos i "normalitzada la situació" es formà el Consell Municipal, en el qual es van incorporar persones més moderades properes a ERC. La principal preocupació d'aquest Consell va ser el proveïment d'aliments per a la població i, en aquest paper, cal destacar l'importància que va adquirir el sindicat agrícola l'Íntima (que

estava controlat per la mateixa gent del comitè). En un període de guerra en què els aliments escassegen, qui els controla, controla la societat. Reflex d'aquest poder fou que, en el moment que els diners escassejaven, el sindicat va ser l'entitat encarregada d'emetre paper moneda.

Després dels fets de maig del 37, ocorreguts a Barcelona, la CNT i el POUM quedaren relegats, i fins i tot perseguits. Al cap d'unes setmanes, a la nostra població els càrrecs d'aquests partits van ser reemplaçats per gent d'ERC i del PSUC.

El decurs de la guerra va fer que es veiés inevitable el seu desenllaç. Durant la fugida de les tropes del front d'Aragó, un grup de milicians (sembla ser que de la columna Durruti) van passar per Vilanova d'Alpicat i, en uns fets poc clars, van assassinar tres persones. Pocs dies després, el 3 d'abril de 1938, les tropes franquistes van entrar a la població, el front de guerra va restar durant vuit mesos en el riu Segre, i el nostre poble va quedar en la immediata reraguarda. La repressió franquista fou immediata, nombrosa gent va quedar desplaçada, fugint de la guerra. Els més compromesos van emprendre el camí de l'exili i els que es van quedar van suportar una llarga postguerra. Alguns van pagar amb la seua vida el preu de la injustícia.

Fabià Corretgé Blasi

Bruixeria, mite i llegendes

La nit del gran solstici d'estiu és la gran festa de la bruixeria per naturalesa, amb el dia de màxima irradiació de tots els elements de la natura que són sublimats, mitjançant els rituals de pontelialització que porten a terme els seguidors de la bruixeria. I no m'estic referint a les bruixes de l'edat mitjana del segle XVI, que foren víctimes de la persecució brutal de la inquisició, sinó que m'estic referint a l'autèntica bruixeria amb majúscules, la mateixa que té els seus orígens molts segles abans de l'existència del Cristianisme. La doctora Margaret Murray va estar estudiant el tema de la bruixeria fa 20.000 anys, data ratificada recentment per uns jaciments arqueològics on hi havia rituals xamànics de fa 17.000 anys.

Des de les primeres civilitzacions d'Europa existien unes relacions de creences naturals, on es veneraven els quatre elements de la natura i es rendien cults a la deessa Diana, o Ecate o Selene, deessa de la fertilitat. A través d'aquestes creences es dona origen a la religió més antiga que es coneix, la Bruixeria.

La bruixa era una dona sàvia, que coneixia els secrets de la natura, que coneixia les propietats medicinals de les plantes guaridores, que coneix impúdicament el cos, que ajudava a apariar, que treia els mals de queixal, que tenia els remeis màgics i que ajudava els animals a la seva curació, que sabia interpretar el destí mirant les aigües cristal·lines dels rierols o per l'aspecte que tenien determinats arbres. Per això la figura de la bruixa era considerada un personatge que portava ajut social als éssers humans atemorits per l'entorn que els envoltava i atemorits per la brutal injustícia social d'èpoques anteriors.

COM VA SORGIR AQUESTA RELIGIÓ, la més antiga?

Tots sabem la importància que tenia la caça; els alimentava, els vestia i amb dels ossos en treien armes. També eren importants els elements de la natura; la pluja, el

tro, el vent. Van associar aquests elements de la natura a deïtats, el déu del tro, el déu de la pluja... Això va donar lloc a una religió animista. Aquesta religió es va anar introduint a tot un seguit de déus que eren representats amb figures i atributs humans. El déu que va tenir més importància va ser el déu de la caça. En aquella època tots els animals tenien banyes, per això representen al déu de la caça amb banyes. D'aquí neix la figura de Satanàs.

Amb el temps va agafar importància, fins al punt que van néixer els rituals. Ells creien que si feien una representació, ballant o simulant que caçaven un animal amb un membre de la tribu disfressat d'animal, tindrien una millor caça. Aquest membre de la tribu era representació d'aquest déu.

De mica en mica, els rituals es van anar organitzant fins al punt que es triava la persona que estava més dotada, la més sàvia i la més poderosa, on va sortir un sacerdoti. Paral·lelament al déu de la caça va sorgir una figura femenina; tan important era la caça com la fertilitat, que els animals es reproduïssin i que els membres de la tribu també ho fessin, ja que la mitjana de vida era de trenta anys. Aquesta figura femenina va ser la companya del déu de la caça, anomenat Ernei, Cernunus...

La deessa de la fertilitat va tenir molta importància. Va començar amb l'agricultura, i havia d'emmagatzemar el gra, recollir llavors... Fins arribar al punt que sis mesos els dedicaven al déu de la caça i sis mesos a la deessa de la fertilitat.

Les dones es quedaven vigilant els nens i els malalts, mentre els homes marxaven a la caça, cosa que va provocar que les dones s'adonessin dels canvis d'estació, i van aprendre a conèixer les propietats de les diferents plantes; de quines eren comestibles, de les que servien per guerdre.

Aquí va néixer el culte als elements de la naturalesa; al déu de la caça li van donar atributs masculins i es va associar amb el sol, a la deessa

de la fertilitat, atributs femenins, com la mare de la terra i es va associar a la lluna.

Tots aquests rituals pagans van voler ser abolits per la inquisició per implantar la religió cristiana, tot i que no ho van aconseguir del tot perquè encara avui es continuen practicant aquestes tradicions, com és la nit màgica de Sant Joan.

COM NEIX EL RITUAL DE LES FOGUERES:

Les bruixes d'Aigua Freda, de les Garrigues, de Granollers, les Llers i les de la Vall d'Aran es reunien al Montseny i en aquestes dates perquè és quan hi havia la màxima irradiació i concentració d'elements a la natura, quan les plantes tenien la seva màxima vitalitat energètica. Són les dates idònies per collir-les. Ja que no podien llençar les plantes seques que no els servien, les ajuntaven totes i feien una gran foguera. En el ritual donaven gràcies als elements, entorn de la foguera, on cremaven tot el vell, el que no els servia, demanant als elements la força i la vitalitat.

Els secrets es passaven de generació en generació, intercanviaven coneixements i culminava amb una gran festa. Res té a veure la bruixeria amb pactes satànics i diabòlics. L'únic que feien aquestes dones era ajudar la societat d'aquell moment i alguns membres de la religió catòlica les van torturar i perseguir. Fins i tot avui en dia, qui no ha anat a consultar alguna d'aquestes dones sàvies?

José Sancho Ticó

Tenim un nom, el sap tothom...

L'Associació Penya Blaugrana d'Alpicat, seguint el compliment dels objectius fixats per a aquest any, hem seguit la nostra marxa més enllà de les circumstàncies no del tot satisfactòries per les quals ha passat i passa el nostre BARÇA i així oferir als nostres associats, simpatitzants i al poble d'Alpicat en general unes activitats que facin

Mentrestant els assistents anaven preparant les seves taules i l'ambient tranquil, però agradable, configurava un quadre d'allò més pintoresc i gratificant als ulls dels qui, amb timidesa, però amb coratge i decisió, ho havíem pensat i organitzat.

Ambient de gresca sana i respectuosa, bon àpat, millor tertúlia, bon

seu parlament en l'acte inaugural, conjuntament amb en Francesc Serés, actual president de la nostra Penya, ha tingut lloc l'exposició *HUMOR I BARÇA*, de la qual en Marçal Abella n'ha estat el cap pensant i l'artífex principal d'aquesta senzilla, però original, ocurrent i qualitativa exposició de dibuixos humorístics.

L'Ajuntament ens ha donat suport de diverses maneres en aquest i altres actes que s'han organitzat en benefici de tot el poble i, com sempre, membres de la junta de la Penya i voluntaris que, de manera desinteressada han col·laborat, han fet possible que aquesta exposició, que possiblement passejarà amb dignitat el nom d'Alpicat per altres viles i contrades de Catalunya, hagi tingut un lloc destacat dintre de les activitats culturals de la nostra vila. El Barça ens ha demanat que fem arribar al Museu del club una còpia enquadernada dels dibuixos que han estat exposats. Molts veïns del poble varen assistir a l'acte inaugural i d'altres han admirat durant aquests dies l'exposició, fent palesa la seva satisfacció i l'elevat esperit de superació que contrasta amb la situació de deserció i un xic de desconcert que, en aquests moments, envolten el nostre estimat club.

Com veieu, l'activitat ha estat múltiple, variada i engrescadora i, dia rere dia, la nostra penya es va consolidant com una entitat plena de realitats i ocupant l'espai que li pertoca. Ara, el que necessitem és que el nombre de socis vagi augmentant i el de col·laboradors també, per tal que les activitats iniciades, i d'altres que estan en projecte, tinguin continuïtat i cada cop més qualitat dintre de la senzillesa i la humilitat que ens caracteritza.

Aquells que tingueu projectes i idees que ens permetin millorar o tingueu quelcom que aportar, sempre constructivament, aquí ens trobareu, receptius i amb esperit col·laborador, dins de les nostres possibilitats. Feu-nos costat! Hi guanyarem tots!

Penya Blaugrana d'Alpicat

de la nostra Penya una organització rica en contingut, activa i atractiva, que a poc a poc vagi cobrint les expectatives dels nostres associats.

S'ha repintat el local, la qual cosa l'ha fet més agradable i l'ha adequat a la situació actual amb els colors propis del club al qual representem.

En la primavera, s'organitzà una calçotada que reuní a més de 200 persones i que va ser un èxit de participació i de realització i, per ser la primera, va satisfer a quasi tothom. Sens dubte, en la propera ocasió s'intentaran millorar certs aspectes organitzatius deguts a la inexperiència del primer any, però el resultat va ser més que positiu, ja que de bon matí, i després d'unes quantes reunions preparatòries, i a les ordres de l'Anna i la Maria, es començà a preparar el dinar. De seguida, un bon grup de voluntaris a qui els agraïm d'allò més el seu esforç i la seva voluntarietat s'hi afegiren i, a poc a poc, calçots, graellada de carn, escalivada, gelats i begudes van estar preparats.

temps i el marc incomparable del Parc del Graó. Música d'ambient, bar, sortejos, partits de futbol sala, parada per als més menuts i ambient blaugrana d'allò més, van configurar un dia de fraternitat, gresca i alegria que no acabà fins ben tard. Tothom, creiem, s'hi sentí a gust i d'això es tractava. El balanç final ha estat ben engrescador. Gràcies a tots i fins l'any que ve.

La Penya participà també amb un estand a Ecojardí i així, a més a més de donar-nos a conèixer, vàrem col·laborar en aquesta lloable activitat del nostre poble.

Hem estat presents en la inauguració oficial de la Penya de Sidamon, en la Trobada de penyes de les terres de Lleida, que va tenir lloc a Vilanova de Bellpuig, i a la Trobada penyista blaugrana de Catalunya, que es celebrà a Sitges.

Darrerament, de l'1 al 10 de juny, i amb l'assistència en l'acte d'inauguració del president de les penyes blaugranes de les terres de Lleida, Sr. Josep Cos, i l'assistència del directiu del Barça, Ramon Térmens, que van fer el

Club esportiu Mig Segrià

Nom del club: Club Esportiu Mig-Segrià

Colors: samarreta blanca i pantalons i mitjons blaus

President: Miguel Ángel Subías

Vicepresidents: Joan Botargues i Francesc Oto

Coordinador: Javier Lozano

Patrocinador: Alier, SA

Any de fundació: 1999

Equips: 8 (dos cadets, dos infantils, un aleví, dos benjamins i un prebenjamí)

Jugadors: 128 (integra nens i nenes de diferents municipis del Segrià, entre ells d'Alpicat)

Entrenadors: 8

Pressupost: 6.500.000 pessetes

Camps: Camp de futbol municipal d'Alpicat, de Rosselló i de Torrefarrera.

Equip: Cadet A

Entrenador: Óscar Biosca

Delegat: Antonio Camisón

Equip: Cadet B

Entrenador: Fernando Burgués

Delegats: Francesc Oto i Joan Botargues

Equip: Benjamí A-B

Entrenadors: Albert Vila i David Pifarré

Delegats: Àlex Gordillo i Joan Botargues